

ЧИЈА РАВНОПРАВНОСТ?

Коментари на измене и допуне антидискриминаторних закона

Аутономни женски центар
Група 484
АСТРА – Акција против трговине људима

Београд, мај 2021.

Увод

Република Србија је 2009. године донела [Закон о забрани дискриминације](#), којим је уредила ову област. Надлежно министарство је навело да је током вођења преговора о чланству у Европској унији (ЕУ) уочено да се постојећим решењима закона не достижу заједничке тековине и да он није у пуној мери усаглашен са релевантним законодавством ЕУ, на шта је Европска комисија у више наврата указивала. Осим тога, надлежна уговорна тела УН за економска, социјална и културна права, као и за људска права, истакла су потребу да се институционално ојача заштита од дискриминације.

[Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог](#) започело је израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације.¹ Према методологији утврђеној [Законом о планском систему Републике Србије](#), спроведене су јавне консултације како би у припреми Нацрта учествовала и јавност, тако што би били прикупљени коментари и сугестије. Потом је спроведена и јавна расправа у периоду од 4. до 23. марта 2021. године, када је упућен позив свим заинтересованим странама да учествују и предложе измене и допуне [Нацрта закона](#).

У образложењу активности за усвајање новог Закона о родној равноправности наведено је да се анализом стања у вези са применом Закона о равноправности полова, а посебно у вези са остваривањем права на равноправност жена и мушкараца у Републици Србији током десетогодишњег периода (од 2010. до 2020. године) може утврдити да жене и даље нису равноправне и да су изложене дискриминаторним понашањима у свим областима јавног и приватног живота, а да су у посебно лошем положају жене из осетљивих друштвених група. Такође, током вођења преговора о чланству Републике Србије у Европској унији (ЕУ) уочено је да се постојећим решењима Закона о равноправности полова не достижу заједничке тековине равноправности жена и мушкараца и да он није у пуној мери усаглашен са релевантним законодавством ЕУ.²

За измене овог закона такође је задужено Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Оно је, према обавезама из методологије утврђене за ове активности, најпре спровело јавне консултације, прикупљајући коментаре и сугестије, и организујући четири друштвена дијалога, на којима је разматрано стање родне равноправности у областима које су предмет регулација овог закона: рад, запошљавање, предузетништво, образовање, култура, социјална и здравствена заштита као и учествовање жена у политичком животу. Потом је организована јавна расправа у периоду од 26. фебруара до 17. марта 2021. године, уз позив свим заинтересованим странама да доставе предлоге и сугестије.

У овој публикацији коалиције преУговор, чије су ауторке Тања Игњатовић и Вања Мацановић (Аутономни женски центар), Мирослава Јелачић и Јелена Унијат (Група 484) и Јасмина Крунић (АСТРА – Акција против трговине људима), приказани су предлози и образложења коалиције за допуне и измене или предлози за додавање нових чланова у нацрте закона, који су достављени Министарству за људска и мањинска права и

¹ Треба ипак подсетити да је рок за финализовање измена и допуна овог закона, према АП за Поглавље 23, био до краја 2018. године, што није испуњено. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у сарадњи са Повереницом за заштиту равноправности и Министарством правде, започело је израду измена и допуна овог закона, без организовања јавне расправе (свега су две организације цивилног друштва учествовале на радним састанцима). Након иницијативе Коалиције против дискриминације да се предлог повуче из скупштинске процедуре, одржана је јавна расправа о чијем исходу није било информација, док је рок за усвајање овог закона у Ревидираном АП за Поглавље 23 померен на III и IV квартал 2019. године, што такође није реализовано (о чему је писано у више Аларм извештаја коалиције преУговор).

² И овде треба истаћи да је израда новог Закона о родној равноправности почела још 2016. године, а више пута је заустављана акцијама организација цивилног друштва због изразито лоших предлога, па чак и предлога којима се снижавају достигнута права у одређеним областима (највидљивије у области сексуалних и репродуктивних права и здравља жена, као и у области заштите од насиља у породици), о чему је писано у више [Аларм извештаја](#) коалиције преУговор.

друштвени дијалог (у прописаном обрасцу) у периоду трајања јавне расправе. С обзиром на то да је публикација рађена након што је завршена јавна расправа, било је могуће у њој навести и резултате, односно навести шта је од предлога које је поднела коалиција прихваћено, а шта није (уз или без образложења – у овом тексту то је означено плавим словима), јер је надлежно министарство објавило и извештаје о спроведеним јавним расправама.

Коначно, сасвим на крају направљен је и осврт на напоре коалиције преУговор да скрене пажњу народним посланицима и посланицама Републике Србије на неприхватљиве измене и допуне законских решења након завршене јавне расправе, са молбом да исти поднесу амандмане ради унапређења текста спорних одредаба предлога закона.

1. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације

Коалиција прЕУговор имала је две врсте конкретних предлога за измене и допуне појединачних чланова Нацрта закона, као и предлоге за додавање нових чланова.

1.1. ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗМЕНУ ИЛИ ДОПУНУ ПОЈЕДИНАЧНИХ ЧЛАНОВА – СА ОБРАЗЛОЖЕЊИМА

У овој групи коалиција је имала три предлога, која су се односила на дефиниције тешких облика дискриминације, прецизирање одредбе о томе када Повереник не поступа по притужбама грађана и грађанки, као и предлоге у вези са десет чланова, који се односе на казнене одредбе.

У члану 13 – Тешки облици дискриминације – у тачки 3, ст. 1 предложена је следећа измена и допуна:

3. пропагирање дискриминације ~~путем јавних гласила;~~ **у области оглашавања, информисања и рекламирања, како од стране правних лица која креирају, тако и она која објављују рекламни садржај и поруке, или преносе информације, односно која уступају простор за објављивање тог садржаја и информације.**

Предлог се односио на допуну којом би недвосмислено била забрањена дискриминација у области оглашавања, информисања и рекламирања, како за правна лица која креирају, тако и за она која објављују рекламни садржај и поруке или преносе информације, односно за она која уступају простор за објављивање тог садржаја и информације. Коалиција се позвала на претходне поступке Поверенице за заштиту равноправности³ и изразила мишљење да сва правна лица, како она која креирају, тако и она која објављују рекламни садржај и поруку или преносе информацију, односно она која уступају простор за објављивање тог садржаја и информације, морају да поступају у складу са Законом о забрани дискриминације и да се уздржавају од сваког поступања којим се подстичу мржња и нетрпељивост, изазива нетолеранција и вређа достојанство лица или групе лица на основу њиховог личног својства.

Предлог није прихваћен, а није наведено образложење.⁴

У V Поглављу – Поступање пред Повереником – у члану 36, ст. 1, тач. 3 предложена је промена:

Повереник не поступа по притужби:

3) ако је поступак **због дискриминације** ~~пред судом~~ по истој ствари покренут или правноснажно окончан **пред судом;**

Предлог који се односио на додавање речи „због дискриминације“ био је, према мишљењу коалиције, нужан како стручна служба Повереника за заштиту равноправности не би погрешно тумачила ову тачку, пошто ова служба сматра да Повереница не поступа

³ Иако је препоруком бр. 07-00-166-2019-2 од 11. 7. 2019. године Повереница утврдила да садржина рекламе Аутокуће „Компресор Аутоланд“, која је постављена на билбордима фирме „Алма Кватро“, дискриминише жене, Повереница је дана 8. 7. 2019. године обуставила поступак везан за агенцију која је издала огласни простор за објављивање те рекламе, а који је вођен под бр. 07-00-210-2019-02, са образложењем да преносилац огласне поруке, у складу са Законом о оглашавању и мишљењем Министарства трговине, туризма и телекомуникација, није одговоран за огласну поруку уколико поседује огласну декларацију из чл. 19 [Закона о оглашавању](#).

⁴ [Извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације](#), Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, 22. 4. 2021.

по притужби уколико је покренут *било који* судски поступак. Иако би се израз „по истој ствари“ логички односио на поступке за дискриминацију (прекршајне, парничне или кривичне), Повереница за заштиту равноправности ову одредбу (која постоји и у актуелном Закону) тумачи погрешно, одбацујући притужбе грађана/грађанки уколико оне имају судске поступке по било којој правној ствари (на пример поступак за развод брака и поверавање деце по Породичном закону), о чему је Аутономни женски центар, чланица коалиције, већ писао.⁵ Предлог за додавање речи „због дискриминације“ зауставио би такво (погрешно) тумачење значења „по истој ствари“, које доводи до одбацивања притужби за дискриминацију.

Предлог није прихваћен, а није наведено образложење.⁶

У VIII Поглављу – Казнене одредбе – у члановима од 50 до 60 предложено је увођење казне рада у јавном интересу и изрицање заштитне мере забране одговорном лицу да врши одређене послове (пример је чл. 50, а остали предлози се могу погледати у [Обрасцу коментара](#), који је доставила коалиција):

Новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара **или казном рада у јавном интересу, као и изрицањем заштитне мере забране одговорном лицу да врши одређене послове**, казниће се за прекршај службено лице, односно одговорно лице у органу јавне власти ако поступи дискриминаторски (члан 15. став 2).

Овај предлог односио се на увођење *казне рада у јавном интересу*, која је, према мишљењу коалиције, неправедно изостављена као могућа санкција за кршење одредаба закона. Такође, коалиција је сматрала да је кршење закона много озбиљније када га чине одговорна лица којима су дата јавна овлашћења, тако да је предложено да се предвиди и изрицање *заштитне мере забране одговорном лицу да врши одређене послове* (имајући у виду да сама претња новчаном казном у Србији не значи да ће неко стварно и престати да крши закон у току обављања јавних послова који су му поверени).

Предлог није прихваћен, и није нађено образложење за такву одлуку⁷.

⁵ Случај притужбе који је поднео Аутономни женски центар, Закључак Повереника за заштиту равноправности 07-00-306/2017-02, од 18. 8. 2017. године, као и Допис Поверенице за заштиту равноправности од 19. 9. 2017. године, приказан је у [Институционалном барометру 2.0](#), преУговор, 2019.

⁶ Исто.

⁷ [Извештај о спроведеној јавној расправи](#) (оп. цитирано) и [Нацрт закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације](#) (Предлог), Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, 22. 4. 2021.

1.2. ПРЕДЛОЗИ ЗА ДОДАВАЊЕ НОВИХ ЧЛАНОВА – СА ОБРАЗЛОЖЕЊИМА

Када је реч о предлозима да се Нацрту закона додају нови чланови, коалиција је имала два предлога – један је био да се одредбе о дискриминацији прошире и на поступке пред судовима, а други да се усвоји нови члан који се односи на заменика Повереника.

У члану 15 – Дискриминација у поступцима пред органима јавне власти – предложена је **измена наслова** тако да он гласи:

Дискриминација у поступцима пред судовима и органима јавне власти

Такође, предложено је да се **дода нови став 3, који гласи:**

Дискриминаторно поступање судије сматра се тешким дисциплинским прекршајем, у складу са законом.

Предлог се односио на додавање новог става, а сходно томе и на измену назива овог члана, тако да он (назив) одговара садржини самог члана. Коалиција сматра да је нужно прецизно навести на који начин ће бити поступано када повреду учини *судија* током вршења своје судијске функције, имајући у виду да Закон о судијама не познаје категорију тежих повреда радне дужности, већ само категорију дисциплинског прекршаја.

Предлог је одбијен (и промена наслова и нови став) без образложења.⁸

У IV Поглављу – Повереник за заштиту равноправности – предложен је нови члан (31а), који гласи:

Заменик Повереника

Повереник има заменика, кога бира Народна скупштина, већином гласова свих народних посланика, на предлог Повереника.

За заменика Повереника може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава следеће услове:

- 1) да има високу стручну спрему;
- 2) да има најмање пет година искуства у области која је од значаја за обављање послова из надлежности Повереника;
- 3) да поседује високе моралне и стручне квалитете;
- 4) да има запажено искуство у заштити права грађана.

Заменик Повереника бира се за време од пет година.

Исто лице може бити бирано за заменика Повереника највише два пута.

Заменик Повереника обавља дужности Повереника у случају његовог одсуства, смрти, истека мандата, разрешења, као и привремене или трајне спречености Повереника да врши своје надлежности.

Заменику Повереника престаје дужност на начин предвиђен за престанак дужности Повереника.

Поступак за разрешење заменика Повереника покреће се и на иницијативу Повереника.

У предлогу коалиције образлаган је пресудни значај несметаног функционисања независне институције Повереника за заштиту равноправности (на исти начин на који су

⁸ Исто.

регулисане и друге независне институције у Србији). Имајући у виду ситуацију до које је дошло током 2020. године, када институција Повереника за заштиту равноправности *није функционисала* јер није имала овлашћено лице које би обављало дужности Повереника до (ре)избора, коалиција је сматрала нужним да Повереник за заштиту равноправности има заменика. Указано је да предложена измена (ст. 8 чл. 30) није довољна гаранција да институција неће поново бити блокирана неблаговременим (ре)избором Повереника. Такође, коалиција је сматрала да би се избором заменика са одговарајућим радним искуством у области од значаја за обављање послова из надлежности Повереника и заштите људских права додатно појачала ефикасност и унапредио квалитет рада, како у редовним околностима тако и у случајевима одсуства, односно спречености Повереника да врши своје надлежности.

Није прихваћено да се новим чланом регулише питање заменика Повереника, кога/коју би бирала Народна скупштина, али је прихваћен предлог другог предлагача „да се у члану 32 став 5 предвиди да Повереник именује заменика“.⁹

⁹ Исто.

2. Нацрт закона о родној равноправности

Коалиција прЕУговор имала је шест предлога за измене и допуне појединачних чланова Нацрта закона о родној равноправности, као и три предлога за појашњење значења коришћених појмова.¹⁰

2.1. ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОЈАШЊЕЊЕ ЗНАЧЕЊА ПОЈМОВА – СА ОБРАЗЛОЖЕЊИМА

У чл. 12 – Статистички подаци разврстани по полу – у ставу 2 указано је да **остаје нејасно** који органи јавне власти (и на ком нивоу) прикупљају и обрађују статистичке податке о неплаћеном кућном раду.

У чл. 25 – Праћење, планирање, спровођење и објављивање резултата политика једнаких могућности – у ставу 1 указано је да **може бити нејасно** шта значи појам „инклузивна безбедност“ (који се помиње и у члану 38).

У трећој области Нацрта закона, која се односи на образовање, васпитање и технолошки развој – чл. 37 – **предложено је** да се не користе акроним ако појам није наведен у целини, као што је то случај са акронимом СТЕМ науке (а акроним ИКТ сектор би требало да се појави у загради и на месту где се тај појам први пут наводи).

Такође, у истом члану 37 предложено је да се **размотри могућност** да ставови у којима се одређује родна равноправност у области информационо-комуникационих технологија и информационог друштва буду стављени у посебни члан, имајући у виду да је реч о специфичној области, за коју није надлежно само Министарство просвете, науке и технолошког развоја, као и да је овај члан по садржају врло сложен.

Коалиција није наводила посебна образложења у вези са предлозима значења појмова у Нацрту закона о родној равноправности, већ је указивала на чињеницу да је реч о недовољно познатим појмовима, што може отежати разумевање и коришћење закона.

Надлежно министарство је, након консултовања са Републичким заводом за статистику, прихватило коментар коалиције у вези са чл. 12, па је додат нови став 2, а унете су и одговарајуће измене у став 3; тако да гласе:

Подаци о неплаћеном кућном раду који се прикупљају и евидентирају од стране произвођача званичне статистике и јавно објављују и представљају званичну статистику Републике Србије, у складу са законом. Органи јавне власти дужни су да на годишњем нивоу објављују административне податке о неплаћеном кућном раду, ради преузимања од стране произвођача званичне статистике у циљу утврђивања његове укупне вредности и његовог учешћа у бруто друштвеном националном доходу.

Прихваћен је и коментар у вези са чл. 37, те су, уз сагласност ресорног Министарства просвете, у том члану наведени пуни називи акронима СТЕМ и ИКТ.

Нису прихваћени коментари у вези са чланом 25, став 1, као и у вези са чланом 38. Међутим, из образложења се види да је министарство одустало од коришћења термина „инклузивна безбедност“, који је коалиција означила као недовољно познат (јер је утврђено да се он не користи у релевантним законима и стратегијама у Републици Србији), те се може сматрати да је и овај предлог суштински прихваћен.¹¹

¹⁰ Коментари коалиције прЕУговор на Предлог Нацрта закона о родној равноправности ([званични образац](#)), 17. 3. 2021.

¹¹ [Извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту закона о родној равноправности](#), Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, 29. 4. 2021.

2.2. ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗМЕНУ ИЛИ ДОПУНУ ПОЈЕДИНАЧНИХ ЧЛАНОВА – СА ОБРАЗЛОЖЕЊИМА

Предлог је везан за чл. 6 – Појмови – ст. 1, тачка 2), где су измене и допуне предложене на следећи начин:

2) осетљиве друштвене групе су жене ~~са села, жртве насиља~~, као и групе лица које се због друштвеног порекла, националне припадности, имовног стања, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, старости, психичког и/или физичког инвалидита, **статуса избеглих или расељених, миграција и поступка азила, изложености насиљу**, живота у **селу или** неразвијеном подручју, као и из другог разлога или својства налазе у неједнаком положају **или су изложене вишеструким и међусобно повезаним облицима дискриминације.**

Предлог је образложен потребом усклађивања са [Закључним запажањима CEDAW Комитета](#) – Жене из осетљивих друштвених група (параграф параграф 43–44), са Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, чл. 59–61 – Миграције и азил, као и са позитивном законском регулативом у Републици Србији, тако да овим ставом буду видљиво обухваћене све категорије осетљивих друштвених група, укључујући у то и оне које нису именоване у Нацрту. То је посебно важно због чињенице да је Република Србија у обавези да током 2021. извести CEDAW Комитет о корацима које је предузела како би спровела препоруке садржане у параграфу 44 – Жене из осетљивих друштвених група (а у вези са параграфом 52 – Праћење закључних запажања).

Није прихваћен предлог коалиције, при чему је дато сасвим нејасно образложење: „(...) јер овај појам треба да се односи на све осетљиве друштвене групе, а које су већ дефинисане у прописима Р. Србије.“ Коалиција је предлогом измена и допуна управо то и тврдила.¹²

Други предлог односио се на Област социјалне и здравствене заштите – чл. 36. Предложено је додавање новог става, који гласи:

Здравствене услуге прегледа и лечења у вези са планирањем породице, трудноћом, биомедицински потпомогнутом оплодњом, порођајем и постпорођајним периодом, укључујући прекид трудноће, обезбеђују се у целости из средстава обавезног здравственог осигурања свим осигураним лицима, као и лицима која припадају осетљивим друштвеним групама, без дискриминације у односу на услуге или лична својства и друге карактеристике лица.

Такође, предложена је и измена постојећег става 2, тако да он гласи:

Ради обезбеђивања пружања помоћи и подршке у области социјалне и здравствене заштите, образоваће се јединствени Фонд за накнаду штете жртвама насилних кривичних дела, алиментацију и бесплатну правну помоћ, који ће се на годишњем нивоу финансирати од 10% средстава од игара на срећу, 1% од сваког Уговора о осигурању у привреди, половине средстава добијених по основу одлагања кривичног гоњења, као и по основу покренутих поступака принудне наплате против дужника накнаде штете, законског издржавања и судских трошкова.

¹² Исто.

Образложење у вези са предлозима измена и допуна у Области социјалне и здравствене заштите укључило је и обавезе које Република Србија има према већ потврђеним међународним уговорима или према усклађивању са правним тековинама Европске уније и властитим стратешким документима. У складу са одредбама чл. 30 [Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици](#), те чл. 15 [Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима](#), са [Директивом 2012/29/EU](#) Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године, којом се успостављају минимални стандарди у вези са правима, подршком и заштитом за жртве кривичних дела, са [Европском конвенцијом о накнади штете жртвама кривичних дела са елементима насиља](#), коју је Влада Републике Србије потписала октобра 2010. године, као и у складу са Посебним циљем 1.5. [Националне стратегије за остваривање права жртва и сведока кривичних дела у Републици Србији за период 2020–2025. године](#) и чл. 18 УН [Конвенције о правима детета](#), коалиција је сматрала да је неопходно формирати јединствени Фонд за накнаду штете жртвама насилних кривичних дела, алиментацију и бесплатну правну помоћ како би се испуниле обавезе које је држава преузела и на тај начин смањио јаз и неједнакост жртва свих облика родно заснованог насиља, које су првенствено погођене непостојањем оваквог фонда. За сва додатна образложења упућено је на студију јавних политика под називом [Приступ компензацији за жртве трговине људима](#), коју је израдила организација АСТРА, чланица коалиције прЕУговор.

У истом члану, предложене одредбе у вези са здравственим услугама такође су образлагане обавезама које Република Србија има према УН Конвенцији о елиминацији свих облика дискриминације жена и Закључним запажањима CEDAW Комитета, садржаним у параграфу 38, а посебно у алинејама а) и г), у којима стоји да треба да се побољша приступ здравственим услугама без дискриминације. Поред тога, CEDAW Комитет подсећа државу, те поновља препоруку у [параграфу 33](#), а посебно у алинејама а), б) г), коју је претходно дала у вези са истим питањем (2013). Такође, према мишљењу коалиције, у [Закону о здравственој заштити](#) у чл. 131 прави се неоправдана дискриминација права на услугу из средстава обавезног здравственог осигурања, у односу на чл. 6 [Закона о поступку прекида трудноће у здравственим установама](#) (на шта упућују препоруке CEDAW Комитета из 2013. и 2019. године). С друге стране, [Закон о биомедицински потпомогнутој оплодњи](#) у чл. 25 делимично је супротан чл. 8 – Начело равноправности, чл. 9 – Начело слободе одлучивања, чл. 11 – Начело заштите приватности (на шта упућује препорука CEDAW Комитета из 2019).

Нису прихваћени предлози коалиције у вези са изменама и допунама овог члана уз образложење да нису предмет регулација овим законом и да нису створени финансијски услови за њихово спровођење.¹³

Трећи предлог односио се на Родну равноправност у области јавног информисања – чл. 41. Предложено је да се дода нови став 2, који гласи:

Забране у вези са оглашавањем се односе на правна лица која креирају и која објављују рекламни садржај и поруке, или преносе информације, односно која уступају простор за објављивање тог садржаја и информације.

¹³ Исто.

Коалиција је у образложењу навела да, иако је препоруком бр. 07-00-166-2019-2 од 11. 7. 2019. г. Повереница за заштиту равноправности утврдила да садржина рекламе Аутокуће „Компресор Аутоланд“, која је постављена на билбордима фирме „Алма Кватро“, дискриминише жене, Повереница је дана 8. 7. 2019. г. обуставила поступак који је вођен под бр. 07-00-210-2019-02 у односу на агенцију која је издала огласни простор за објављивање ове рекламе, са образложењем да преносилац огласне поруке, у складу са [Законом о оглашавању](#) и мишљењем Министарства трговине, туризма и телекомуникација, *није одговоран* за огласну поруку уколико поседује огласну декларацију из чл. 19 *Закона о оглашавању*. С тим у вези, коалиција је сматрала да је важно да сва правна лица, како она која креирају, тако и она која објављују рекламни садржај и поруку или преносе информацију, односно која уступају простор за објављивање тог садржаја и информације, морају да поступају у складу са *Законом о забрани дискриминације* и *Законом о родној равноправности* и да се уздржавају од сваког поступања којим се подстичу мржња и нетрепелјивост, те изазива нетолеранција и вређа достојанство лица или групе лица на основу њиховог личног својства. С обзиром на распорострењеност дискриминације у области оглашавања и информисања, посебно када је реч о женама које су често приказане у увредљивом, стереотипном и подређеном контексту, сматрано је да је важно да се овај облик дискриминације посебно уочава, те да се пропише одговорност свих правних лица за дискриминаторно поступање у овој области.

Није прихваћен ни предлог за измене и допуне овог члана, уз образложење „да је постојећи текст у Нацрту закона добар и да је предмет детаљнијег регулисања те материје у надлежности других министарстава (МИК и МТТТ)“, без обзира на то што је коалиција на врло конкретном примеру указала да то није случај.

Предлог се односио на 11. област Нацрта закона – Сексуално и репродуктивно здравље и права – чл. 46, а предложене су и допуне у ставу 1 и 3, тако да гласе:

став 1: Министарства надлежна за образовање, васпитање и здравље, за бригу о породици и демографију као и јавне установе образоване у тим областима, дужни су да обезбеде да све жене и мушкарци, као и девојчице и дечаци, под једнаким условима имају право на приступ лако доступним информацијама, **образовању и услугама, у складу са узрастом**, које се односе на сексуалност, контрацепцију, планирање рађања, брачни и породични живот, **посебно узимајући у обзир положај лица из осетљивих друштвених група**

став 3: Органи јавне власти који обављају послове у области социјалне и здравствене заштите дужни су да нарочито обезбеде:

- 1) примену посебних мера за праћење, подршку и унапређење сексуалног и репродуктивног здравља, **укључујући прикупљање статистичких података о малолетничким трудноћама, разврстаним по старости, пореклу и географски;**
- 2) **да здравствени радници пријављују малолетничке трудноће социјалним службама и полицији;**
- 3) организовање и спровођење програма за превенцију и превазилажење проблема ране трудноће и заснивања партнерских заједница међу и са лицима млађим од 18 година;
- 4) примену посебних мера за рано откривање болести.

Образложење предлога за допуне нађено је у обавези усклађивања закона са препоруком CEDAW Комитета ([CEDAW/C/SRB/CO/R.4](#)) у параграфу 34 – Образовање, алинеја б), и параграфу 38 – Здравље, алинеја а).

Делимично је прихваћен предлог коалиције, тако што је ресорно министарство сагласно са тим да се допуни став 1, тако што ће бити преформулисан па ће уместо речи „узроста“ стајати реч „старосна доб“, док је предлог измене у ставу 3 одбијен „јер та материја треба да буде регулисана Законом о здравственој заштити и другим прописима у области здравства, а не Законом о родној равноправности“, што је нетачно, посебно ако се има у виду да овај закон поставља стандарде у поштовању људских права и забрани дискриминације, који би обавезали секторске законе да унапреде постојеће одредбе.¹⁴

Пети предлог односио се на члан 64 – Прекршаји послодаваца, осигуравајућих друштава и средстава информисања. Предложене су измене ст. 1, 2 и 3 овог члана, тако да они гласе:

Новчаном казном од 50.000 до 2.000.000 динара **или казном рада у јавном интересу** казниће се послодавац који има својство правног лица (...).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара **или казном рада у јавном интересу**.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник – послодавац, новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара **или казном рада у јавном интересу**.

У вези са предлозима у чл. 64 – Прекршаји послодаваца, осигуравајућих друштава и средстава информисања – коалиција је сматрала да је казна рада у јавном интересу неправедно изостављена као могућа санкција за кршење одредаба закона.

Коначно, шести предлог односио се на чл. 65 – Прекршаји органа јавне власти, а предложене су измене ст. 1, 2 и 3 овог члана, тако да гласе:

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара **или казном рада у јавном интересу, као и изрицањем заштитне мере забране одговорном лицу да врши одређене послове** казниће се одговорно лице у органу Републике Србије, органу територијалне аутономије и органу јединице локалне самоуправе

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у органу јавне власти, новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара **или казном рада у јавном интересу, као и заштитна мера забране одговорном лицу да врши одређене послове**. За прекршај из става 1. овог члана казниће се и физичко лице којем је поверено вршење појединих јавних овлашћења, новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара **или казном рада у јавном интересу, као и заштитна мера забране одговорном лицу да врши одређене послове**.

У вези са овим предлогом дато је исто образложење за изостављање казне рада у јавном интересу, као и за мишљење да је кршење закона много озбиљније када га чине одговорна лица којима су дата јавна овлашћења, те је коалиција сматрала да уз казне мора бити јасно предвиђено и изрицање заштитне мере забране одговорном лицу да врши одређене послове, посебно када се има у виду да сама претња новчаном казном у Србији не значи да ће неко стварно и престати да крши закон у току обављања јавних послова који су му поверени.

Нису прихваћени предлози за измене и допуне чл. 64 и 65 са истим образложењем, „јер нису предмет регулисања овим законом, већ Закона о прекршајима“, што такође не сматрамо одговарајућим образложењем.¹⁵

¹⁴ Извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту закона о родној равноправности (оп. цитирано).

¹⁵ Исто.

3. Предлози закона, амандмани и апели коалиције прЕУговор народним посланицама и посланицима

Након завршетка јавне расправе Влада Републике Србије усвојила је и упутила Народној скупштини [Предлог закона о родној равноправности](#) и [Предлог закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације](#), који су садржали решења којих није било у јавној расправи, те се на њих није могло реаговати. Реч је, пре свега, о привилеговању финансирања специјализованих услуга за учиниоце насиља у односу на услуге за жртве, као и о изостављању сексуалног узнемиравања као дискриминишућег понашања (предлог помиње само полно и родно узнемиравање).

Коалиција прЕУговор је [реаговала](#) и доставила [предлоге амандмана](#) народним посланицама и посланицима у Одбору за уставна питања и законодавство, Одбору за људска и мањинска права и родну равноправност, те Одбору за европске интеграције. На [8. седници](#) Одбора за људска и мањинска права и родну равноправност није било ни речи о [апелу](#) и предлозима, као ни на [14. седници](#) Одбора за европске интеграције, тако да су оба предлога једногласно усвојена у начелу. Није било речи о апелу коалиције прЕУговор ни на [12. седници](#) Народне скупштине током расправе у пленуму и, у начелу, у обраћању председнице Одбора за европске интеграције г. Елвире Ковач, као ни у обраћању председника Одбора за људска и мањинска права и родну равноправност г. Муамера Бачевца. Иако је председник Одбора свој експозе засновао на подацима о насиљу према женама, истичући пораст пријава које региструју женски СОС телефони, није се осврнуо на очигледне дискриминаторне одредбе предвиђене у чл. 58 и 77 Предлога закона о родној равноправности у вези са специјализованим услугама за жртве насиља у односу на специјализовану услугу за учиниоце насиља. Само је једна од потпредседница Народне Скупштине поставила питање министарки за људска и мањинска права и друштвени дијалог да објасни због чега је Влада привилеговала финансирање услуге за учиниоце насиља у односу на финансирање специјализованих услуга за жртве насиља.

[Закон о родној равноправности](#) и [Закон о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације](#) усвојени су 20. маја 2021. године без измена предлога закона на начин на који је указала коалиција прЕУговор.

О прЕУговору

Коалиција прЕУговор је мрежа организација цивилног друштва основана ради праћења политика које се односе на преговоре о приступању Србије Европској унији, са посебним нагласком на поглавља 23 и 24. Циљ прЕУговора је да помогне да се процес приступања ЕУ искористи за остварење суштинског напретка у даљој демократизацији српског друштва.

Коалицију прЕУговор чине: [АСТРА](#) – Акција против трговине људима, Аутономни женски центар ([АЖЦ](#)), Београдски центар за безбедносну политику ([БЦБП](#)), Центар за истраживачко новинарство Србије ([ЦИНС](#)), Центар за примењене европске студије ([ЦПЕС](#)), [Група 484](#) и Транспарентност Србија ([ТС](#)).

Главни производ прЕУговора је [полугодишњи извештај](#) о напретку Србије у поглављима 23 и 24.

Активности прЕУговора можете пратити на [сајту](#), [фејсбуку](#) и [твитеру](#).

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Norwegian Embassy
Belgrade

KVINNA
KVINNA

Израду ове публикације омогућио је Балкански фонд за демократију, програм Немачког Маршаловог фонда САД и Амбасаде Краљевине Норвешке у Београду у оквиру пројекта „ПрЕУговор за владавину права и ЕУ интеграције“.

Финансијску подршку у припреми публикације обезбедила је и Фондација *Kvinna till Kvinna*.

Садржај публикације је искључива одговорност ауторки и не представља нужно ставове наведених донатора или њихових партнера.